

MAPA GINĄCYCH ZAWÓDÓW

**Wywiad z Andrzejem Kaszyńskim, nagrany w dniu 28 czerwca 2019 roku
w ramach projektu *Mapa ginących zawodów*
w Zakładzie Naprawy i Renowacji Zegarów Zabytkowych
przy ul. Tkackiej 6 w Łodzi
prowadząca: Agnieszka Bohdanowicz**

Index rozmowy:

Jak to się stało, że został Pan zegarmistrzem? fascynacja kolekcją zegarów; połączenia historii z techniką; 1977 rok; trudno się było od kogoś czegoś dowiedzieć; „biblia brata Podwapińskiego”; od 1984 roku *Zakład naprawy i renowacji starych zegarów* przez następne 65 lat

Czy pochodzi Pan z rodziny, która związana jest z tym rzemiosłem? [02:25] rodzice naukowcy

Jak wygląda ścieżka edukacyjna osoby takiej jak Pan? [03:08] nie ma szkoły; literatura głównie obcojęzyczna; współczesne zegarmistrzostwo jest zupełnie inne niż dawne

Czy Pan się zajmuje się jakimś specjalnym rodzajem zegarów? [04:19] tylko stare zegary, ani kwarcowe ani naręczne; ciekawostki techniczne starych zegarów [05:20] „wychwyty szpindlowy” z XVIII wieku; bicie zegara; systemy bicia

Największy zegar [06:40] zegar wieżowy na wieży kościoła św. Mateusza z początku XX wieku; przełożenie napędu z kotwicy na wskazówki; kiedyś opiekowałem się zegarem XVIII-wiecznym, którego tarcza wychodziła na pole

Duże zegary w Łodzi [09:52] na Katedrze; na Palcu Kościelnym; na Urzędzie Miasta; w skansenie łódzkim; na Szpitalu Barlickiego

Na czym polega specyfika zegara kwadransowego? [12:21] wybija ilość kwadransów; powstawały gdy światło w nocy nie było kwestią włącznika; tzw. „zegary repetierowe” – po pociągnięciu za dźwignię zegar wybijały aktualną godzinę; *repetiery* 5-minutowe lub nawet minutowe w zegarach najwyższej klasy

Mechanizm zegara [14:51] napęd: sprężynę, ciężarek na jelicie baranim; regulator obrotów: wahadło lub balans; zegary przenośne, m. in.: „kareciaki”; przekładnia chodu; mechanizm bicia [19:05]

Z jakiego okresu pochodzą najstarsze zegary i jaka jest „złota era zegarów” [19:10] zegary wieżowe; w XVII-XVIII wieku zegary jednostkowe, grawerowane; XIX wiek: rozwój przemysłowej produkcji zegarów; epoka zegarów kwarcowych; [21:42] *symfonia dźwięków zegarowych* (sic!)

Przykłady najciekawszych zegarów [23:21] stojący zegar angielski Nortona; [25:35] zegar wiedeński, który „chodzi cały miesiąc”; [26:04] zegar z brązu z mechanizmem francuskim z około 1815; zegar paryski z początku XIX wieku „zegar latarniowy”: chód i bicie napędzane jednym ciężarkiem

Ciekawi klienci [27:00] współpraca z Henrykiem Debichem, kolekcjonerem zegarów

Style obudów [28:16-] wykończenie „twarzy” zegara; różne materiały wykończeniowe; różne rodzaje zegarów: stojące, wiszące, obrazowe „ramiaki”, kominkowe z brązu (rozkwit w epoce *empir*); [32:30] inne jest zegarmistrzostwo francuskie, angielskie, wiedeńskie, polskie

Czy ma Pan swojego „mistrza”, na którym się Pan wzorował? [33:05] każda epoka jest inna; Antoni Patek – słynny polski zegarmistrz

O szkoleniu uczniów [33:32] potrzebna determinacja; wąska, niszowa dziedzina

Jacy klienci przychodzą do Pana najczęściej? [34:54] względy sentymentalne; handlarze; kolekcjonerzy

Czy rzemiosło, którym się Pan zajmuje jest Pana zdaniem ginącym zawodem? [35:53] pomysł powstania klasy zegarmistrzowskiej

Czy na przestrzeni lat zmieniły się narzędzia? [38:57] nie zmieniły się; poszukiwane są narzędzia dawne; frezarki do zębów; ręczny napęd tokarki sprzed 100 lat; zegary mają duszę

Czy ma Pan w swoich zbiorach zegar z jednorożcem? [49:35] zegar w sam raz dla prawdziwego łodzianina